

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ БАНКІВ ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ CAMELS

Гунченко Валерія Олександрівна

Науковий керівник: Маслова Анастасія Юріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи

Харківський навчально-науковий інститут Державний вищий навчальний заклад «Університет банківської справи»

На сьогодні розвиток та функціонування банківської системи в Україні безпосередньо знаходиться під впливом процесів глобалізації, міжнародного розподілу праці, мінливої загальноекономічної та політичної ситуації. Тому для керівництва банку, персоналу, партнерів, а також клієнтів оцінка (рейтинг) надійності поточного й майбутнього стану банку залишається актуальною проблемою.

Для аналізу реального фінансового стану банків Національний банк України проводить оцінку банків на базі рейтингової системи CAMELS. Рейтингова система передбачає ретельний аналіз стану банку, але проведення оцінки за даною методикою має певні проблеми як в організації, так і в критеріях оцінювання.

Комплексна рейтингова оцінка визначається для кожного банку відповідно до рейтингових оцінок за шістьма компонентами на підставі загального аналізу стану банку, який проводиться під час запланованої комплексної інспекційної перевірки (табл. 1).

Таблиця 1

Показники шкали рейтингового оцінювання у системі CAMELS

№	Компонент	Значення	Комплексна оцінка
1	Достатність капіталу Capital Adequacy (C)	оцінка розміру капіталу банку з точки зору достатності для захисту інтересів вкладників	1 - Strong (сильний);
2	Якість активів Asset Quality (A)	спроможність забезпечити повернення активів, вплив проблемних кредитів на загальний фінансовий стан банку	2 - Satisfactory (задовільний);
3	Менеджмент Management (M)	оцінка методів управління банком з точки зору ефективності діяльності, методів управління та контролю	3 - Fair (посередній);
4	Надходження Earnings (E)	достатність доходів банку для перспективного розвитку та зростання.	4 - Marginal (критичний);
5	Ліквідність Liquidity (L)	здатність банку забезпечити своєчасне та повне виконання своїх зобов'язань	5 - Unsatisfactory

6	Чутливість до ринкового ризику Sensitivity to Risk (S)	ступінь реагування банку на зміну ситуації на ринку	(незадовільний)
---	---	---	-----------------

* джерело: складено автором за [1-4]

Комплексна рейтингова оцінка, яку отримує банк після аналізу своєї діяльності, є конфіденційною інформацією, якою володіє Національний банк. Так, дана рейтингова система дозволяє оцінити стан діяльності банків та виділити з них ті, що мають проблеми і потребують більш ретельнішого контролю з боку наглядових органів. Але слід звернути увагу на наявні недоліки рейтингування банківських установ за системою CAMELS.

Побудуємо контекстну діаграму в нотації IDEF0, продемонструвавши визначення комплексної рейтингової оцінки з впливом наявних недоліків. На рис. 1 наведено узагальнюючу контекстну діаграму IDEF0.

Рис.1. Контекстна діаграма визначення рейтингової оцінки за системою CAMELS

*джерело: авторська розробка

При розробці діаграми суб'єктом моделювання виступають бізнес-процеси, пов'язані з розрахунком рейтингової оцінки банків за методикою CAMELS; мета – сформулювати бізнес-процеси, які безпосередньо впливають на розрахунок рейтингу.

Вхідними параметрами є інформація із звітності, яку надають банки Національному банку України.

Управлінням процесу в даній моделі виступають нормативні документи, якими Національний банк керується при визначенні рейтингової оцінки [1-3].

Некерованими змінними в даній моделі виступають недоліки системи рейтингування, які впливають на результат кінцевого рейтингу:

– недолік при адаптації. Зарубіжна модель системи рейтингової оцінки CAMELS передбачає аналіз кожної з компонент окремих та

незалежним експертом, натомість, в українській практиці один інспектор здійснює аналіз та виставляє рейтинг за декількома або всіма компонентами;

– недолік шкали оцінювання. Рейтингова система CAMELS має п'ятибальну шкалу оцінювання, а Національний банк України, в свою чергу, також використовує для оцінки ризику трибальну систему оцінки ризику(COP). Це викликає незручності і проблеми при переведенні з однієї системи в іншу та визначенні кінцевого рейтингу банку;

– нерівнозначність вимірюваних коефіцієнтів. Різні показники мають різні властивості та вагу, але при розрахунку інтегрованого показника припускається, що всі п'ять показників рівнозначні. За визначений рейтинг рахується той, що найчастіше зустрічається, що й призводить до узагальнення результату експертом;

– суб'єктивність оцінки експертами діяльності банку полягає у відсутності загальноприйнятих стандартів і методик для формування експертами однозначно правильних висновків при оцінці вибраних критеріїв.

На виході моделі отримаємо звіти, які будуть містити як детальну, так і скорочену інформацію щодо розрахованих рейтингів в розрізі тих чи інших груп банків.

Необхідною умовою успіху окремого банку в сучасних умовах є володіння ним інформацією щодо конкурентів та своєчасне прийняття рішень з метою підвищення власного рівня конкурентоспроможності за рахунок тих чи інших показників діяльності. Наведені вище недоліки можуть розглядатися лише в комплексі та під пильним наглядом Національного банку України. І тільки тоді можна говорити про точність і незалежність рейтингування банків України.

Список використаних джерел:

1. Положення «Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS»; затверджене Постановою Правління НБУ від 08.05.2002р. №171 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Положення «Про планування та порядок проведення інспекційних перевірок»; затверджене Постановою правління НБУ від 17.07.2001р. №276 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
3. Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження національної рейтингової шкали» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/665-2007-%D0%BF>.
4. Сисоєва Л. Ю. Проблеми рейтингування банків за системою CAMELS [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua>.
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : www.bank.gov.ua.